

Mirosława Grunt¹, *Duchowość Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2003, ss. 460.

Recenzowana praca jest pionierska. Minęło już stulecie Zgromadzenia, a dopiero M. Grunt swoimi badaniami przebrnęła przez gąszcz dokumentów archiwalnych oraz publikowanych na jego temat.

Badania Autorka prowadzi bardzo sumiennie, stosuje adekwatne do postawionego problemu metody. Są nimi: analiza treści, metoda porównawczo-krytyczna, szczególnie w relacji do duchowości ignacjańskiej. Wymienione metody badawcze stosuje w całym toku badań. Już na wstępie recenzji trzeba podkreślić, że M. Grunt, będąc członkinią Zgromadzenia, którego duchowość jest przedmiotem badań, zachowała

¹ Mirosława Grunt otrzymała tytuł „mgr teologii” w 1993 r. z potrójnym wyróżnieniem: za pracę magisterską, za egzamin magisterski oraz z całości studiów; również egzamin licencjacki złożyła z wyróżnieniem. Recenzowana pozycja jest rozprawą doktorską, obronioną z wyróżnieniem w r. 2001.

bardzo obiektywną i krytyczną postawę. Nie jest to wcale sprawą łatwą, zachodzą bowiem określone relacje przyjaźni, uczuć, szacunku do Zgromadzenia, którego jest się członkiem. Pracę cechuje rzetelność badawcza, obiektywność, język naukowy, logiczność w wyciąganiu wniosków, jak również poprawne ich formułowanie.

Pod względem merytorycznym oraz formalnym badania Autorki są prowadzone wzorowo. W przedmowie przełożona generalna Danuta Wróbel podkreśliła, że praca M. Grunt „jest wyjątkowym darem na obecną chwilę”. Na strukturę pracy składają się: wykaz skrótów, wstęp, cztery rozdziały, zakończenie oraz bibliografia, którą autorka logicznie dzieli na: *Dokumenty Kościoła*, *Nauczanie papieskie*, *Dokumenty Stolicy Apostolskiej*; źródła archiwalne dzieli na niedrukowane, pierwszorzędne oraz drugorzędne, podobnie źródła drukowane zostały podzielone na pierwszorzędne i drugorzędne, wreszcie opracowania oraz literatura pomocnicza. Zwracam uwagę na podział bibliografii, ponieważ jest w nim czytelna rzeczowość Autorki. Bibliografia została wykorzystana.

M. Grunt bardzo inteligentnie i zarazem delikatnie opracowała zagadnienie samej duchowości (s. 27-53). Wiadomo, że termin „duchowość” jest w literaturze rozumiany wielorako. Czerpiąc z *Magisterium Ecclesiae* oraz posługując się metodą porównawczą autorka – słusznie zresztą – unika próby definiowania duchowości. Podaje tylko opis, to znaczy sygnalizuje, co wchodzi w zakres terminu „duchowość” (s. 38-39) stwierdzając, że duchowość w swojej treści staje się zrozumiała, gdy występuje z przymiotnikiem. W opracowaniu duchowości Zgromadzenia autorka po mistrzowsku informuje czytelnika, jak wielki jest wpływ ks. J. Młynarczyka na duchowy rozwój Zgromadzenia (s. 119-142). Sięgając do źródeł archiwalnych oraz publikowanych, w pięknym stylu informuje, że duchowość Zgromadzenia cechuje służebność na wzór Chrystusa (s. 143-188) i Maryi (s. 189-232). W pierwszym przypadku chodzi o bezwzględny chrystocentryzm. Autorka cytuje słowa bł. H. Koźmińskiego: „Życie nasze powinno mieć za cel – chwałę Chrystusa, za zasadę – łaskę Chrystusa, za wzór – życie Chrystusa, za regułę – naukę Chrystusa, za przedmiot dążeń – Osobę Chrystusa” (s. 147). W drugim przypadku chodzi o orędzie Matki Bożej Gietrzwałdzkiej. Niepokalaną należy szczególnie naśladować w posłuszeństwie, w czystości. Ona zachowuje w swoim wywyższeniu „niskość i pokorę prostego stworzenia” (s. 207). Kolejnym polem badań Autorki jest służebność w duchu franciszkańskim (s. 232-313). Zwraca również uwagę, że duchowość Zgromadzenia bardzo mocno podkreśla pielęgnowanie kultu św. Józefa, Opiekuna Świętej Rodziny (s. 289). Służba Kościołowi Świętemu i w Kościele Świętym jest bardzo istotnym wyrazem duchowości Zgromadzenia (s. 315-424).

W obszernym zakończeniu autorka podaje wyniki przeprowadzonych badań, stwierdzając m.in.: „Studia nad duchowością Zgromadzenia Sióstr Służek NMPN, bazujące na stosunkowo jednolitym zespole źródłowym, przyczyniły się do wskazania klucza interpretacyjnego, za pomocą którego podjęta problematyka została rozwiązana” (s. 430). Stwierdzenie to jest ze wszech miar uzasadnione. Autorka prowadzi przypisy bardzo sumiennie i czytelnie. Czytelnik znajduje w nich wiele oryginalnych stwierdzeń. Trzeba zwrócić uwagę przynajmniej na kilka stron przypisów, które świadczą o sumiennej analizie źródeł (np. s. 98-100, 129, 165-166, 182, 210-215, 252-261, 272-276, 324-330, 354-362, 406-412). M. Grunt cytuje ze zdrowym kryty-

cyzmem zarówno źródła archiwalne, jak i publikowane. Recenzowana pozycja świadczy, że autorka perfekcyjnie opanowała metodę pracy naukowej. Pionierska praca M. Grunt mogłaby równie dobrze być przedmiotem rozprawy habilitacyjnej. Autorka oddała cenne usługi własnemu Zgromadzeniu, które powinno recenzowaną pozycję umieścić w każdym swoim domu.

Antoni J. Nowak OFM
Katedra Teologii Duchowości KUL